

גיליון 54

ספטמבר 2019 • אלול ה'תשע"ט

מוֹטָיִב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

גִּרְעֵינִי

מיכל זק
חלי טל שלם
אירית כהן נרגאון
גולן עזאני
יונת ענבר
רמי פישלר
שושנה קרבסי
יפה שלומוביץ
בן שמואלי
אלי תומר

גיליון 54 מתחיל...

הפעם ביקשנו להיכנס אתכם פנימה, הכי פנימה שאפשר, אל הבסיס, אל היסוד, אל הגרעין.

בגיליון זה ננסה לגלות יחד מהיכן הכול נובע ונובט. תוכלו לקרוא כאן שירים וסיפורים שעוסקים בתנאים הראשוניים הנדרשים לגרעין כדי לנבוט ולצמוח, או במהות הגרעין הזה.

תודה גדולה לצפריר אקשטיין, שנתן לנו את הגרעין לנושא הזה.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון

את הגיליון הזה נפתח בשירה של לאה צבי דובז'ינסקי:

שיר

הוא אָבֶן כְּבֵדָה

היוֹשֶׁבֶת מֵעַל לְבֶן

וְכֶשֶׁהוּא נוֹטֵשׂ אוֹתְךָ

וְקָד קָדָה בְּגֵאָנָה סְמוּיָה

אֶתָּה חָשׂ בַּתְּעֵתוּעַ כְּאֵלוֹ אָבֶן נְגוּלָה מִלְבָּן

טְעוֹת בְּיָדֶיךָ,

הָאָבֶן מִתְנַפֶּצֵת לְרִסְיֵי אָבָנִים

וּמִשְׁקָלָהּ הַסְּגָלִי

נוֹתֵר בְּדִיוֹק כְּפִי שְׁהָיָה.

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש.

כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות.

העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת

יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

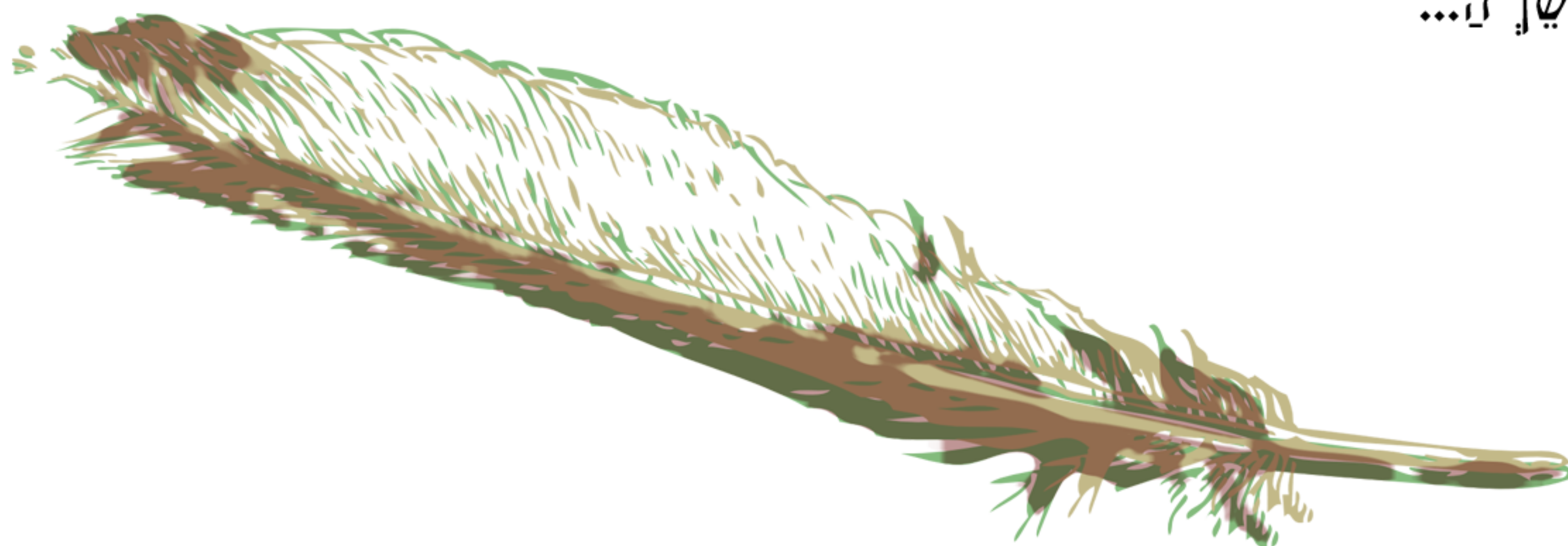

מחשבות מתלטפות כמו חתולות מיוחמות

עורב בודד על חדו הסתוי של עץ רזה
לא ; זו מנורת רחוב מאפקת ו
הוא בכלל לא בודד
הוא מחשב.
גם אביב עכשו, אז למה סתו.

אות אחת נצבת בקצה העט הגמלוני
ואולי זו בכלל נוצה
אזני המדממת
היא קסת ;
אות אחת חונקת את
זרימתו החיונית של הדיו
מונעת את המשך ה...

למיכל בן-אריגרינברג

הייתי היום בבית העלמין.
 יום הולדתי היום.
 הלכתי אחר גלגלי האלנקה
 של איש אחד מת שלא הפרתי,
 שעל קברו יהיה כתוב
 בכתב ידו של הקברן
 על קרע קלף ניר לבן
 לצד מכסה בטון זמני:
 כ' בטבת
 יום הולדתי.

אדם נולד אדם מת
 והארץ לעולם עומדת,
 ולי נותרו עוד כך וכך שנים
 ואני חוששת
 שלא יתנו הקברנים
 לשתל שקד על גופתי המתה,
 לכן נגזר עלי להסתובב
 בכל מקום לפני מותי עם
 שתיל קטן מטמן אתם יודעים כבר איפה,
 כמו דקל אבשלום
 (מעשיה כל כך יפה)
 או כמו גלעין הדבדבן
 שבמצחו של הברון,
 שילבלב וישגשג ממח עצמותי
 ויהפך אותי לעץ פורח
 מפאר
 כל ינואר.

תמיד שלחו אותי למשימות מיוחדות. פעם הייתי צריכה לעקוב אחרי קבוצה חשודה של דרוישים סופים. לאחר שבחנתי את הצבילום במוח שלהם וחישבתי את מהירות הסיבוב הפוטנציאלית, הבנתי שהם בכלל לא מסוגלים לרקוד. התברר לי שבעצם הם כנופיה של מברחים טורקים.

דיווחתי מיד. הם גורשו מהארץ, דבר שגרם לתקרית דיפלומטית עם איסטנבול. לפני שבועיים נשלחתי למשרד הפנים כדי לבצע טיפול תקופתי בעובדים. השארתי את כולם מתוקנים ומשודרגים, אם כי ללא מנת אינטליגנצייה נוספת.

הפעם המשימה ארוכה ומסובכת. וכרגיל, אני הולכת לעשות אותה לבדי.

אני אורזת את החומר היקר במעטפות קטנות ומוגנות מקרינה.

אני מתרגלת את הרכב לטיסות קצרות. בטרמינל שעל הירח אחליף לקפסולה שטוחה וממוזערת.

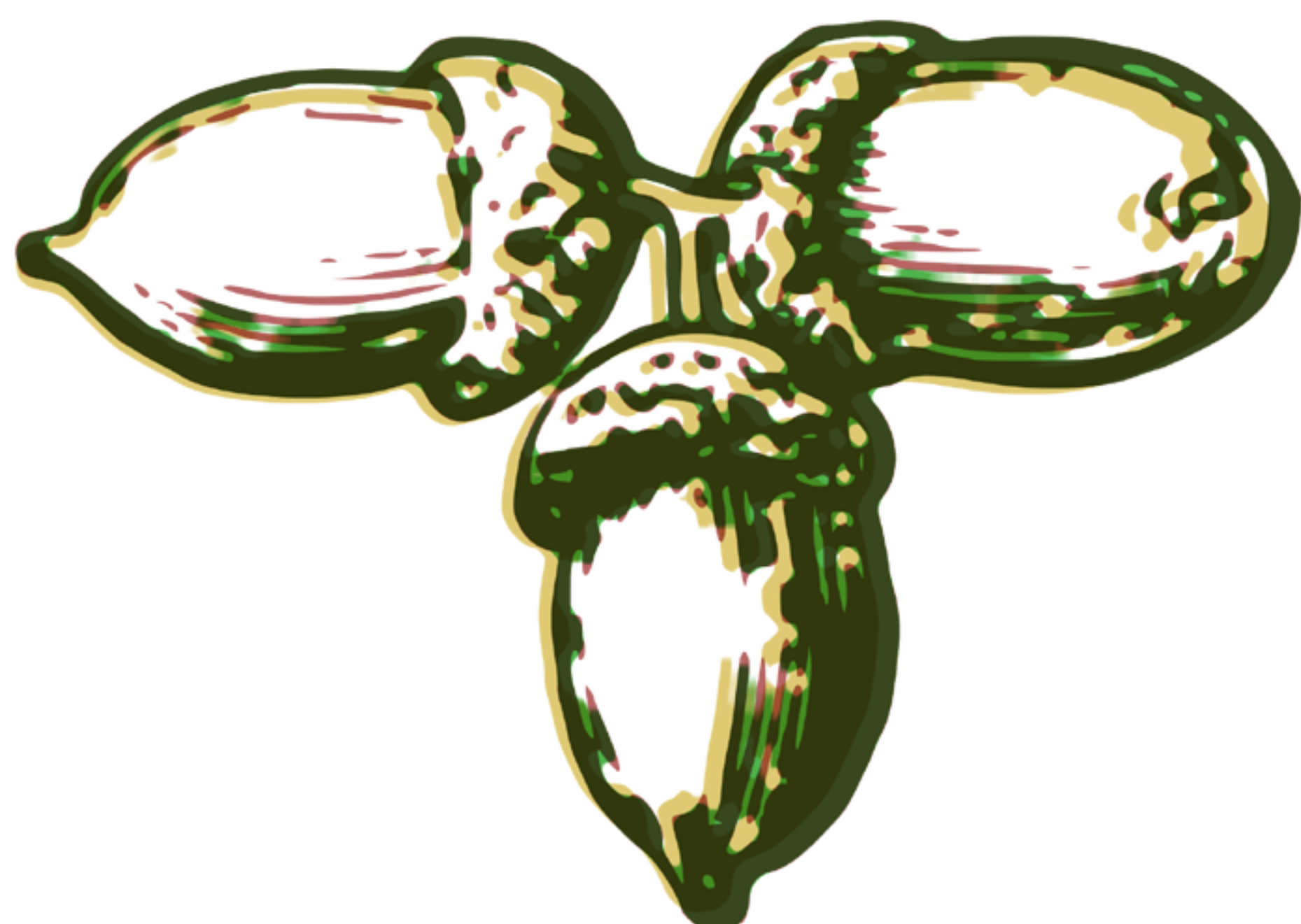
אני בודקת את מפת הלוויינים כדי לוודא את מיקומה של K2-229b, הפלנטה בקבוצת וירגו.

זהו, יוצאים לדרך. אם אצליח זו תהיה ההוכחה שאין צורך בטיסות מאוישות עם בני אדם רכים ופגיעים כדי להתיישב ביקום.

ואני אצליח כמובן. אני אפזר את המעטפות עם הדיאקאיי בשלושה מקומות שונים, ואבנה מערכת החיאה ותחזוקה. שלושה תינוקות ייוצרו שם, וכשהם ייפגשו אני אדע שהמשימה בוצעה.

אני מניחה שאחרי זה אקבל אישור לשדרוג. ואז אהיה המערכת היחידה של AI שתורשה לשכפל את עצמה.

את השלב הבא כבר נבצע לבדנו.

שמלתה הירוקה עטורת הפרחים הייתה עדות לאביב שהתפרץ אל חייה ונתן את אותותיו גם בגינה הקטנה שבחצרה. חרציות צהובות התחרו עם החרדלים. ניחוח אביב העיר אותה. מסוחררת וזקופה דחפה את העגלה וחייכה אל עצמה ואל התינוק הישן בתוכה. היא מאושרת. לפני פחות משנה נישאה ועתה היא חובקת תינוק יפה וגינתה פורחת.

בדרכה לביקורת ראשונה שלאחר הלידה פגשה אנשים מהמושב שהתגוררה בו, ואלה הסבירו לה פנים, והחמיאו לה על גזרתה ועל הילד היפה שלה. האחיות במרפאה סבבו סביבה והתפעלו מתלתלי הזהב ועיני התכלת של התינוק. האחות כסופת השער הציעה להשגיח על התינוק בשעת הבדיקה, והיא בהיסוס השאירה אותו בעגלה וחשה צריכה בשדיה הגדושים.

דוקטור פריד קיבל את פניה בחיוך, שאל שאלות על הילד, על המחזור החודשי, התיאבון ובכלל.

לבסוף סימן לה לעלות על המיטה "כי אין בך, צריך לבדוק". היא עצמה את עיניה, והמתינה שאייהנחות תחלוף כדי שתוכל לחזור לחייה הנינוחים. הדוקטור פריד סיים את הבדיקה, התבונן בה ארוכות ופסק: "הגברת נגה, את שוב בהיריון. מזל טוב".

מבטה התערפל, טיפות החלב טפטפו משדיה ופיה יבש. היא חשבה על תלתלי הזהב של אורי, על האופן שבו הוא מצמיד את פיו אל שדה, על הריח שלו וידיו הרכות, וטיפות החלב זרמו מעיניה המעורפלות.

מחשבותיה החלו לדהור ונדמה כי החלב ניגר מכל נקבוביות גופה. היא נשטפה בחלב, אחזה בעגלה ויצאה בחופזה מהמרפאה.

היא מעכה את שדות החרדל והחרציות שנקרו בדרכה. בפראות ניסתה לפלס דרך במחשבותיה. החלב שלה סער, ריח חמוץ עלה באפה.

כעבור ימים מספר נסעה אל הרופא הגדול בעיר. היא לקחה את אורי ובמבצע סודי ללא הודעה לאיש נסעה אליו. את כל חסכוניותיה לקחה עמה אל המקום שבו תוכל לעצור את בריחת החלב מגופה. ההפלה נקבעה לשעת הצהריים. חברה מהתיכון הוזעקה והמתינה עם אורי בחוץ.

המגע הקר של השולחן הקפיא אותה. היא עצמה את עיניה ודימתה איך ישאבו את גופה מההומה המתחוללת בו, ישליטו בו סדר ויחזירו את החלב למקומו.

כשהתעוררה התבונן בה הרופא הגדול מהעיר, כחכח בגרונו, עיניו התרוצצו בעצבנות, ואז אמר:

“הגברת נגה, מצטער, לא יכולתי לעשות את זה. יש משהו במבנה הגוף שלך שעלול לפגוע לצמיתות ביכולת להוליד ילדים בעתיד, ולכן השארתי את ההיריון”.

היא התבוננה בו באימה, גופה התכרכם, עיניה הוצפו בדמעות ודמה דהר. חשבה על התלתלים הזהובים של אורי, על פיו המשתוקק, על גופה הכמה לחומו ועל הבור שחשה בבטנה.

בחילה עלתה בה. אז הרגישה לפיתה בשיפולי בטנה, משהו אחז בה, נדבק אל דופנות רחמה.

חלבה יבש.

שְׁדוּפָה בְּעֶצְבוֹנָה. כְּמַעַט
שְׁדוּפָה וְעוֹד מְעַט
תֶּאֱסֹף אֶל שְׁכֵמוֹתָה.
לְאֵן יְעוּפוּ גְרַעֲיֵי הַפִּיחַ
לְסִפּר עֶצֶב
עִמָּק הַגְרַעֲיִין ?

חֲמֵנִית –

אֶהְבֶּה שְׁלֵהטָה

וְנִנְטָשָׁה.

רַק פְּרִית הָאֶצְבָּעוֹת זוֹכֶרֶת

זֶהָר

קְמִי עֲלִים כְּמוֹשִׁים.

.1

ובכפסת רגע
בלתי קרוא
הנך מגלה מאד,
כי הטלת אל חייך.
וכמו נבקע בך זכרון קמאי
של הפחד הראשוני ההוא,
אשר הוליד מלוחות ראותיך,
את הצעקה הראשונה.

.2

העולם היה אז
כל שנשקף
מחרכי עיניך
של אמא.

אבל אז למד התינוק לזחל.
באצבעותיו הסתח
דלת מדעפה
והעולם כלו
נשטף
אל החדר.

"זה לא מתאים, החגורה השחורה עם הנעל החומה", אמרתי לבן זוגי במעלית ברגע שהבחנתי בכך.

מה הבעיה? כאילו שאל, ובתוך שניות הוציא את החגורה מלולאות מכנסיו, סובב את האבזם וקיבל חגורה חומה, השחיל אותה חזרה בתוך הקשתות הקטנות שמצויות על רצועת הבד שמקיפה את מותניו.

"באיזו קלות הסתובב האבזם", מלמלתי לעצמי, שינה את צבעה של החגורה והתאים אותה למרחב הלבוש. "האם באותה קלות", שאלתי בקול, "אפשר לשנות בחיים רגעים, להתאים מצבים, לחצות מרחבים של זמן ומקום?"

בן זוגי חיך ודיבר על הרגעים הפשוטים האלה, שמשתנים בן־רגע במגע יד - מתג חשמל שהופך חושך לאור, מפתח שמעביר מן החוץ אל הפנים ולהפך, לחצן ומקש דיגיטלי שמאפשר לחיות בעולמות וירטואליים שונים.

ואני, אני דיברתי בקול על רגעי השינוי המורכבים האלה שעניינם בראש ובלב, במחשבה וברגש ומהותם בפְּרָדָה. פְּרָדָה מהעוגן של המוכר והידוע שמעצב מסגרת של יציבות, ששובה את הנפש בתחושת ביטחון ושמפזר ניחוח משכר של נוחות. פְּרָדָה מדמויות ששזורות סביבך במעגלים, כמו חלקים בפזל של החיים, שהיו חלק מעולמך ומעיצוב עצמך. אך גם פְּרָדָה שיש בה הזדמנות לריח חדש ולמראה אחר, שמעוררת טעם של סקרנות וצלילים של היפעמות.

דיברתי על רגעי השינוי האלה, השזורים בקשתות הקטנות של רצועת החיים, ובכל סיבוב של האבזם נודדים בין גוונים כהים של עצב וגעגוע לבהירים של שמחה, אתגר והרבה התרגשות.

הוא הקשיב לי, בן זוגי, חיך ואמר:
"איך בשניות שבהן ידיי הפכו את צבעה של החגורה, את הפכת במחשבותיך והשחלת אותן בלולאות שמצויות על מסילות החיים..."

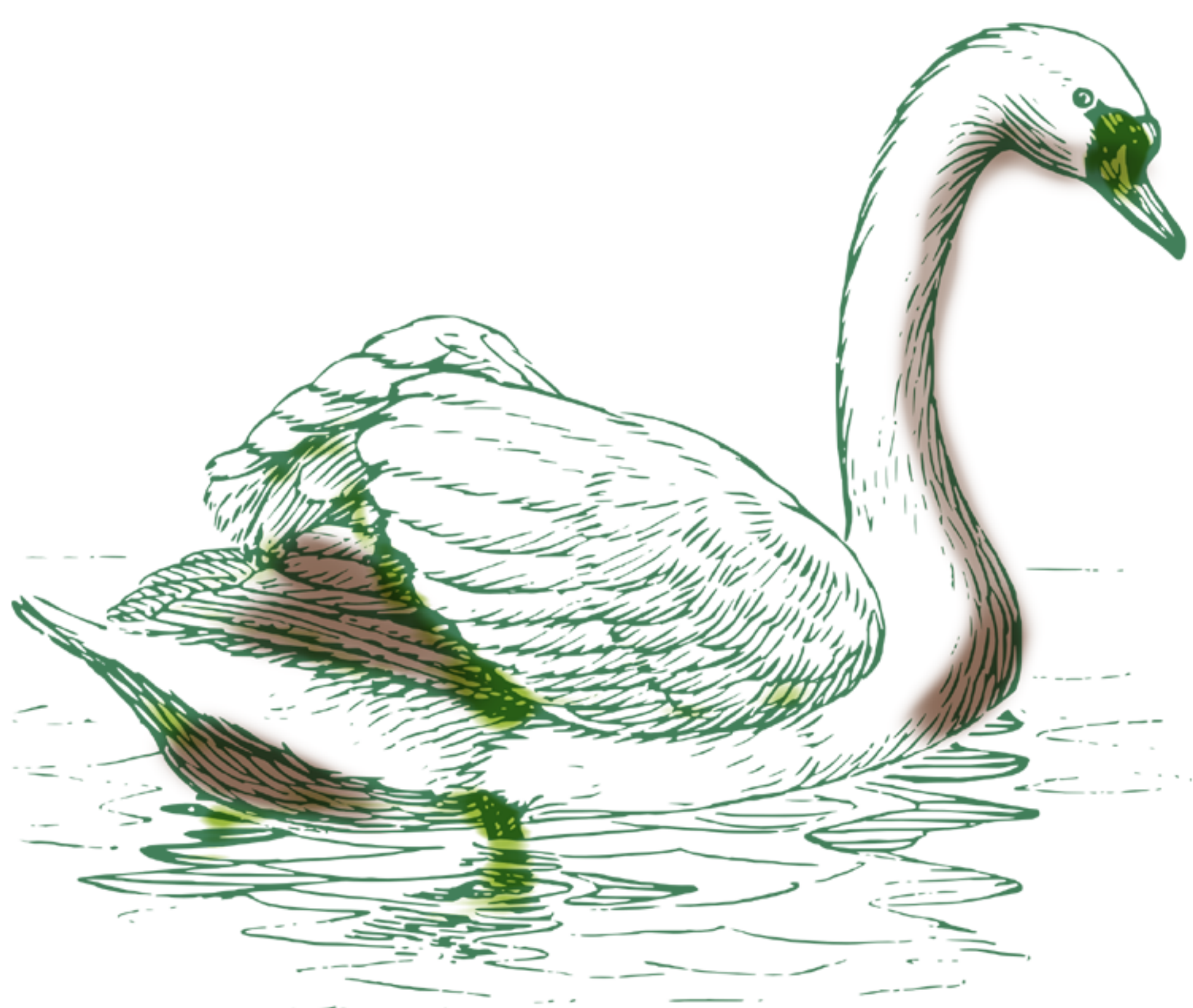
השחר לפעמים מפציע יותר

השחר לפעמים מפציע יותר
מפעם אחת.

יש שהוא זוחל
ומפציע, פנים חסרות.
כמו על שלחן שרטוט, מותח
קני מצער
בואכה ים המלח, צד
לצד, רגע
לרגע, שהמעין יוכל לפצח ואולי
לדלות אות חיים.

יש שהוא מפתיע.
את פרוני האתמול מפריח
עם יוני התאר והשם,
"תיק תק" ללא בול,
כדי שבדרך
לא דרך, הן תעפלנה,
את שהיה.
בנחמיו הרבים, הוא
אינו מצפה בן את השניצל
שנטעם מהן שוב. פשוט
מפציע.

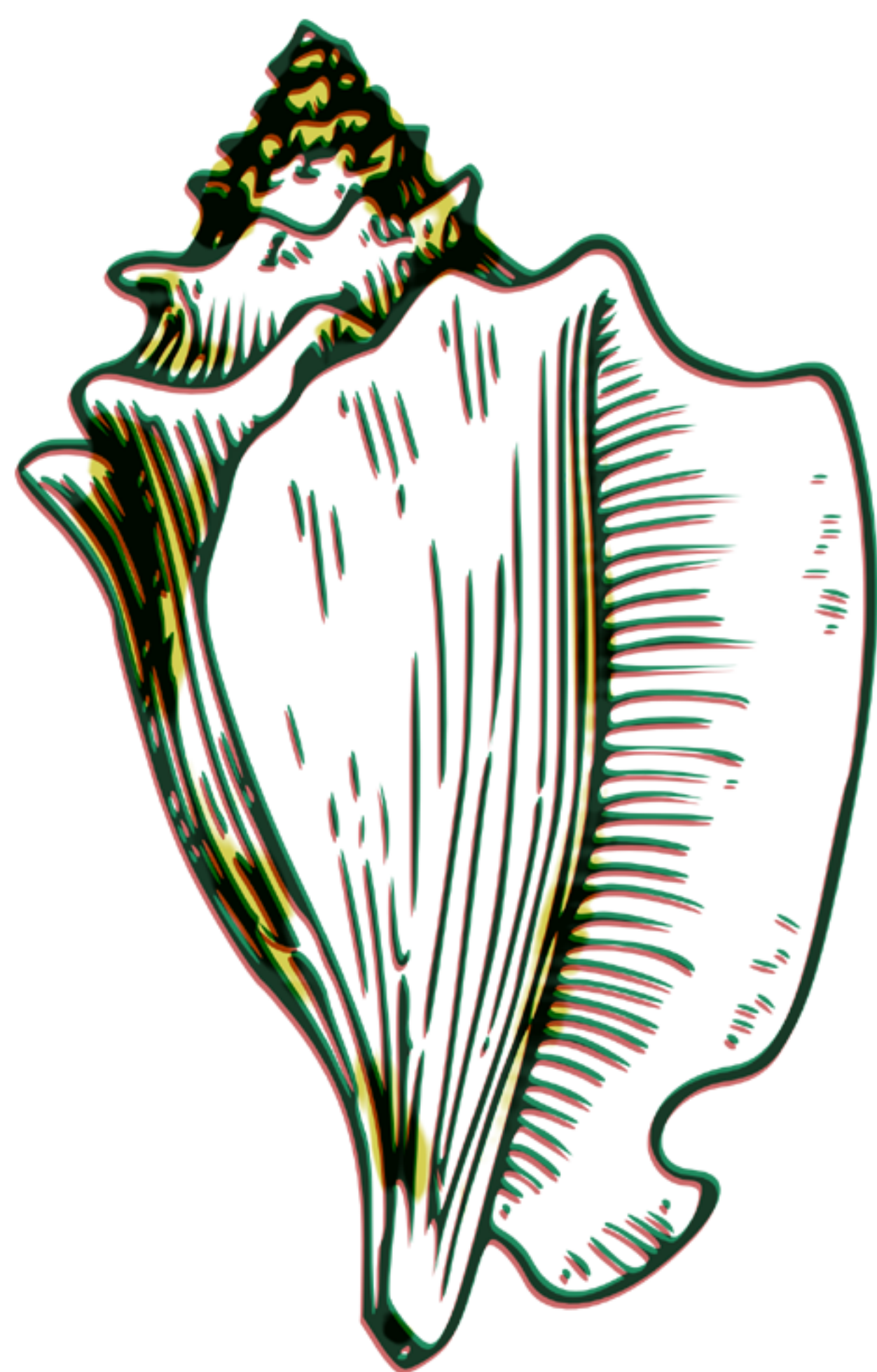
השחר לפעמים מפציע יותר
מפעם אחת,
בעיני אוהבים.

הריב הראשון

אז איך זה התחיל?
אצל מי נצת קדם
הזיק הירק שבעין?
אצל מי השתרג הוריד
בצד השמאלי של המצח,
תפח, הכחיל והאדים חליפות?
איזו יד הכתה תחלה
ואחר כך נאחזה בסלע
עד שהאדימו פרקי האצבעות
וננעצו זכות בגיר הלכן?
מי צעק אבא?
מי צעק אמא?
מה היתה המלה האחרונה?
ועל הדם,
מה הם חשבו על הדם?
לכלוך
פטל
תות
ואיך נגר
והצנאר השמוט...

אבא אהוב שלי,

החורף השנה היה קר מאוד אבל כעת אני יכול כבר לראות ניצנים על העצים. עוד מעט הכול יהפוך לירוק ואפילו בית הקברות ישנה את צבעו. אני מתגעגע! כמה חבל שכבר ארבע שנים אתה לא אתנו. הנכדים שלך גדלים – הילדים שלי – כאן בוורשה והילדים של וילק בישראל.

היום באתי להיפרד. להיפרד שוב. לפני שבועיים החלטנו, אלזה ואני, לעזוב את פולין ולנסוע לישראל. מפתיע כמה קל היה לקבל את ההחלטה הזאת למרות שאני חושב שזו אחת ההחלטות המשמעותיות ביותר שקיבלנו וכנראה נקבל בחיים. לפעמים העולם מראה לך בדיוק את הדרך ואתה הולך בה אפילו שהיא מפחידה ואין אפשרות לפנות לאחור.

המצב הפוליטי לא השתנה באמת מאז עזבת אותנו, אבל לפני שנה התמנה אדם בשם גומולקה למזכיר המפלגה והוא מאפשר ליהודים לעזוב את פולין בתנאי שיהגרו לישראל. אם נישאר בפולין העתיד שלנו ושל הילדים הוא סתיו וחורף מתמשכים. אתה יודע, יש כאן אנטישמיות כמו לפני המלחמה וכל יהודי צריך להילחם על מקום בבית ספר טוב או באוניברסיטה. המצב לא השתנה לטובה בארבע השנים שאתה לא אתנו. להפך, רק נעשה גרוע יותר.

אתה זוכר את ימי המלחמה הראשונים, בשנת '93, כשווילק, אתה ואני עזבנו את הבית בדרך למזרח לברוח מהגרמנים? תמיד הערצתי את אימא ואותך על ההחלטה הזאת שלכם ועל תעצומות הנפש של אימא שאפשרה לנו לברוח למזרח. אני בטוח שזו הסיבה שאני נמצא כאן היום. כעת, אחרי שהחלטנו לנסוע לישראל, אני מתחיל אולי להבין איך מקבלים החלטות ענקיות ומפחידות כאלה.

אנחנו, אלזה ואני, עדיין צעירים, אבא. אנחנו יכולים להתחיל את החיים מחדש. לא יהיה קל! למרות המכתבים של וילק זוהי ארץ לא מופרת, שפה חדשה, צריך לחפש פרנסה, למצוא דיור... מפחיד מאוד! אני בטוח שהילדים יסתגלו בקלות, ולנו בוודאי ייקח יותר זמן אבל אנחנו נצליח. ננבוט מחדש באביב בישראל!

אבא, לא אוכל לבקר אותך בשנים הקרובות. לצורך העלייה לישראל ויתרנו על האזרחות הפולנית וקיבלנו תעודה כחולה ואיתה נוכל להגיע לישראל. אין שום דרך שבה אוכל לחזור לפולין. דיברתי כבר עם סטניסלב השומר וגם נתתי לו סכום לא קטן. הוא נראה אדם הגון. אני מקווה שידאג כאן לסביבת הקבר.

זכיתי, אבא. יש לי קבר שאני יכול להיפרד ממנו. לכל כך הרבה אנשים שייסעו אתנו אין אפילו את זה. אני בטוח שכעת אתה בוודאי נמצא עם אימא ועם רחל. ספר להן בבקשה על הדרך החדשה שנלך בה.

שלום אבא, אהבתי, אוהב ואוהב אותך לנצח !

חנן לא זכה לבקר את קירו של אביו פעם נוספת. הוא עבר אירוע מוחי בשנת 1977 אחרי ביקור בשגרירות פולין בגרמניה, ביקור שבו לא אפשרו לו לקבל ויזה לביקור בפולין. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
עיצוב גרפי: רובי גורדון

<http://motiv-magazine.co.il>

<http://facebook.com/motiv.magazine>

<http://bit.ly/motiv-youtube>

<http://instagram.com/motiv.magazine>

info@motiv-magazine.co.il

מוטיב (כתב עת) <http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב>

אנחנו מזמינים אתכם להשתתף בכתב העת שלנו.
הגיליון הבא של מוטיב יראה אור בעוד כחודש, ונושא: "דֶרֶךְ מְשָׁל".

מכל שיר או סיפור אפשר ללמוד משהו, אבל משל מביא איתו קסם ייחודי: משחק ההאנשה, המקרה הפנטסטי והפרטי שמקרין כלפינו משהו גדול, כללי ואנושי הרבה יותר, והתחושה הברורה והבלתי נמנעת שהמסר הזה נוגע בנו ומלמד אותנו משהו חדש על עצמנו.

הגיליון הבא שלנו יהיה גיליון של משלים פרי עטכם. ספרו לנו משל שעדיין לא שמענו, ולמדו אותנו דרך המשל והנמשל על חיינו ועל העולם.

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם בנושא זה עד לתאריך 20/9/2019 לכתובת הדואר האלקטרוני:
info@motiv-magazine.co.il

נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר - שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.